

Важливими є реформи прокуратури та судової системи для захисту прав власності та гарантування невідворотності покарання за вчинені правопорушення. Посилення співпраці між усіма органами державної влади посилить результативність державної фінансової політики.

У процесі підвищення ефективності механізмів податкової системи першочерговим є спрощення та автоматизація податкового адміністрування. Вона надасть дієвості податковому регулюванню, підвищить цілеспрямованість податкового контролю та зменшить навантаження на податковий менеджмент. Синергетичний ефект паралельного вдосконалення роботи всіх податкових механізмів сприятиме відновленню соціально-економічного розвитку для зміцнення національної безпеки держави у стратегічній перспективі.

Література:

1. Висновки Рахункової палати про виконання Закону України «Про Державний бюджет України на 2018 р. URL: http://www.visn_9-620170411.u
2. Воронкова О.М. Перспективи реалізації регулюючого потенціалу Податкового кодексу України. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2017. №1. С. 6-10.
3. Звіт про виконання Плану роботи Державної фіскальної служби України на 2018 р. URL: <http://www.sfs.gov.ua>

Сковерська Мар'яна Іванівна

ст.гр. ФМ-12, ТНЕУ

Науковий керівник – к.е.н., доцент Картишин Н. І.

ДОХОДИ ДОМОГОСПОДАРСТВ УКРАЇНИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Домашнє господарство є окремою економічною одиницею, на діяльність якої впливають багато соціальних, економічних, політичних, психологічних чинників. Кожне домогосподарство складається із певної сукупності осіб і в ньому зібрані біологічні, соціальні та економічні аспекти людського життя.

Термін «домогосподарство» схожий за значенням до поняття “сім’я”. Різниця між ними виявляється у тому, що домогосподарство є ширшою категорією, адже ведеться не лише у межах сім’ї, але й самотніми людьми, які проживають у спільному житловому приміщенні та ведуть спільне господарство, проте у сім’ї найповніше можуть бути реалізовані функції домашніх господарств.

Фінанси домогосподарств є одним з елементів фінансової системи, а фінансові ресурси домогосподарств відображають якість життя у

суспільстві, стан людського розвитку у ньому та профіль їх фінансової поведінки. Побудова добробуту держави повинна починатися зі зростання статків домогосподарств [1, С. 123].

Доходи домогосподарств – це загальна сума грошей та матеріальних благ, які отримані або вироблені домогосподарствами за певний проміжок часу (годину, місяць, рік тощо). Джерелами доходів домашніх домогосподарств можуть бути:

- заробітна плата;
- доходи від підприємницької діяльності та самозайнятості;
- продажу сільськогосподарської продукції, вироблених товарів та послуг;
- доходи від власності;
- соціальні виплати з державного бюджету;
- інші [2, С.161].

В статистичних звітах для аналізу доходів домогосподарств використовуються терміти «сукупні ресурси домогосподарств»; «грошові доходи»; «негрошові доходи».

Сукупні ресурси домогосподарств – це загальні доходи, які також включають в себе використані заощадження, приріст позик, кредитів, боргів, узятих домогосподарством та повернутих домогосподарству.

Аналізуючи сукупні ресурси домогосподарств (у розрахунку на одне домогосподарство), слід відзначити, що вони зросли в 2017 році у порівнянні з 2015 р. на 2933,5 грн. або на 35,9% (табл. 1).

Таблиця 1

Структура сукупних ресурсів домогосподарств за 2016-2017 рр.

Доходи	2015 р.	2016 р.	2017 р.
Сукупні ресурси в середньому за місяць у розрахунку на одне домогосподарство, грн.	5231,7	6238,8	8165,2
Грошові доходи,% у т. ч.:			
– оплата праці	89,4	86,0	87,5
– доходи від підприємницької діяльності та самозайнятості	47,2	46,7	52,4
– доходи від продажу сільськогосподарської продукції	5,5	5,2	4,4
– пенсії, стипендії, соціальні допомоги, надані готівкою	3,4	2,9	3,0
– грошова допомога від родичів, інших осіб та інші грошові доходи	25,2	23,1	20,2
	8,1	8,1	7,5

* Складено автором на основі [3].

Грошові доходи – це такі надходження, що складаються із оплати праці, доходів від підприємницької діяльності та самозайнятості, від продажу сільськогосподарської продукції, особистого й домашнього майна, доходів від власності, пенсії, стипендії, субсидії, компенсаційні виплати, надані готівкою, грошову допомогу від родичів, аліменти та інші грошові доходи. Грошові доходи домогосподарств у 2015-2017 роках зменшилися на 1,9% у загальній структурі і становили майже 88%.

Негрошові доходи - це вартість спожитої продукції, отриманої з особистого підсобного господарства й від самозаготівель, пільги та субсидії безготівкові, грошову оцінку допомоги від родичів. Їх частка у сукупних ресурсах в середньому за місяць у розрахунку на одне домогосподарство протягом 2015-2017 роках збільшилася на 1,9% та становила 12,5% у 2017 році.

Аналіз джерел грошових доходів домогосподарств показав, що за 2015-2017 рр.:

– оплата праці займає найбільшу частку в загальній структурі домогосподарств – 52,4% у 2017 році і порівняно з 2015 зросла на 5,2%. Абсолютний розмір оплати праці зріс із 2469,4 грн. у 2015 р. до 4278,6 грн. у 2017 р. Тоді як, середньомісячна заробітна плата зросла із 4195 грн. у 2015 році до 7104 грн. у 2017 році, а у 2018 році становила 8865 грн.;

– друге місце в структурі доходів домогосподарств належить пенсіям, стипендіям, соціальним допомогам, які надані готівкою. І хоч розмір їхньої частки знизився на 5% до суми сукупних ресурсів домогосподарств, проте у грошовому вимірі ці доходи зросли із 1318,4 грн. у 2015 р. до 1649,4 грн. у 2017 р.;

– третє місце за питомою вагою в сукупних доходах домогосподарств займає грошова допомога від родичів, інших осіб та інші грошові доходи. У 2015 р. ці доходи становили 423,8 грн., а в 2017 р. – 612,4 грн. в середньому за місяць у розрахунку на одне домогосподарство, тобто зросли;

– доходи від підприємницької діяльності та самозайнятості зменшилися на 1,1%, а у грошовому вимірі змінилися з 287,7 грн. у 2015 р. до 359,3 грн. у 2017 р. в середньому за місяць у розрахунку на одне домогосподарство;

– доходи від продажу сільськогосподарської продукції у 2015 р. становили 177,9 грн. із суми сукупних ресурсів домогосподарства в середньому за місяць, а у 2017 р. – 245 грн., однак у відсотках зменшилися на 0,4%.

Отже, зміни в грошових доходах українців відбулися, насамперед, за рахунок зміни соціальних стандартів: прожиткового мінімуму та мінімальної заробітної плати. Хоч розмір номінальної винагороди за працю збільшується з кожним роком, але індекс споживчих цін в Україні

також зростає швидкими темпами, що свідчить про зменшення реальної заробітної плати та загального рівня життя населення. Економічна й соціальна нестабільність, яка спостерігається в Україні протягом останніх років, призвела до значного падіння реальних трудових доходів населення, зниження його купівельної спроможності, зростання рівня безробіття, стрімкого відпливу висококваліфікованих кадрів за кордон, загострення проблем бідності та нерівності [4, С.18].

Для вирішення проблем формування доходів та забезпечення збільшення їх обсягів потрібно реалізувати комплекс заходів, які будуть забезпечувати конкурентноспроможне економічне середовище з сприятливим інвестиційним кліматом. Також потрібно стимулювати зниження безробіття, зменшення «тіньового» сектору економіки, розвиток фінансового ринку, збільшення фінансового інвестування населення.

Література:

1. Глущенко О. В. Фінансові ресурси домогосподарств як складова частина фонду національного добробуту України. *Економічний аналіз*. Тернопіль, 2016. Том 24. №1. С. 122-132.
2. Федоренко В. Г. Політична економія: підручник. 2-ге вид. Київ: Алерта, 2015. 487 с.
3. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
4. Булавинець В. М. Теоретичні аспекти фінансової поведінки домогосподарств та її особливості в умовах соціально-економічної нестабільності. *Управління фінансами держави, регіону, підприємства та домогосподарства: погляди науковців і практиків*: Третя Всеукр. Інт.-конф. (Тернопіль, 10 квіт. 2017 р.). Тернопіль: Вектор, 2017. С. 16-20.

Луців Ольга Іванівна,
ст.гр. Ф-41,ТНЕУ

Науковий керівник – к.е.н., доцент Дем'янюк А.В.

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ПАРТИЦИПАТОРНОГО БЮДЖЕТУВАННЯ: ДОСВІД ДЛЯ УКРАЇНИ

На сучасному етапі розвитку бюджетних відносин більшість країн світу використовують практику партиципаторного бюджетування (від англ. *participate* – приймати участь). Партиципаторний бюджет – бюджет, створений за участі громадян, тобто частина бюджету муніципального утворення, району або міста розподіляється за допомогою спеціальної комісії, яка створюється із вибраних за жеребом представників громади та адміністрації. Жителі територіальних громад, міст, сіл та селищ